

J. Janik

Wyjasnienie

Studia Philosophiae Christianae 6/1, 308-309

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYJAŚNIENIE

W związku ze sprawozdaniem z Sympozjum filozoficznego na temat analizy punktu wyjścia kinetycznego i teleologicznego argumentu na istnienie Boga¹, Redakcja Studia Philosophiae Christianae otrzymała od Prof. dr J. Janika uczestnika wspomnianego Sympozjum następujące sprostowanie jego wypowiedzi i bliższe wyjaśnienia, które niniejszym zamieszcza.

„..... jestem zdania, że fizyka prowadzi do interesującej interpretacji arystotelesowskiej hipotezy hylemorfizmu. Znane jest mianowicie w dzisiejszej fizyce pojęcie kwazi-cząstek, wprowadzanych zwłaszcza w opisie zjawisk związanych z kryształami. W kryształach albo precyzyjnej w t. zw. sieci krystalicznej atomy tworzą pewną „konstrukcję architektoniczną”, w której możliwe jest wystąpienie drgań, przenoszących się w postaci przez cały kryształ. Każdą taką falę można traktować jako coś analogicznego do cząstki w próżni — mianowicie przypisać temu obiektowi pewną lokalizację, pęd, spin itp. Fizycy nazywają ten obiekt kwazi-cząstką, w tym konkretnym przypadku — fononem. Wydaje się, że gdyby rozpatrywać uproszczony obraz świata jako zbudowanego tylko z jednego rodzaju obiektów, a mianowicie fononów, to w stosunku do tych obiektów sieć krystaliczna, jako materialne podłoże w którym powstają drgania i fale utożsamiane z fononami, stanowiłyby coś analogicznego do arystotelesowskiej materii pierwszej.

Można przypuszczać, że podobna sytuacja istnieje dla dowolnych obiektów fizycznych, które w nomenklaturze fizycznej nazywamy cząstkami. Coraz więcej fizyków jest zdania, że należy cząstki traktować raczej jako kwazi-cząstki pewnej przestrzeni fizycznej, która stanowiąc materialne podłoże zaburzeń (cząstek) jest arystotelesowską materią pierwszą.

To co napisałem powyżej stanowi obszerną dygresję na marginesie dyskusji o fizycznym i filozoficznym pojęciu ruchu. W dygresji tej chodziło mi o zwrócenie uwagi na fakt, że arystotelesowska koncepcja materii pierwszej i formy jest adekwatna do dzisiejszych poglądów fizyka na materię.

Chciałbym teraz zwrócić uwagę na inny fakt, a mianowicie, że wprowadzone powyżej (przykładowo, dla ustalenia uwagi) fonony stanowią element ruchu wprowadzony do kryształu. Można z pewnym przybliżeniem powiedzieć, że stan t. zw. podstawowy kryształu stanowi nieruchoma „konstrukcja architektoniczna” atomów, natomiast stany wzbudzone, t. zn. stany kryształu, do którego wprowadzono element ruchu, to są stany o pewnej liczbie fononów, tym większej im większy stopień

¹ For. Studia Phil. Christ. 4(1968)2, 225—70.

wzbudzenia. Oczywiście wzbudzenie może nastąpić tylko w ten sposób, że jakiś obiekt zewnętrzny, posiadający energię czyli ruch, spowoduje kreację pewnej liczby fononów. Wzbudzenie więc kryształu czyli wprowadzenie doń ruchu następuje istotnie „ab alio”.

Wydaje mi się, że te rozważania można uogólnić na inne obiekty fizyczne, przy czym wniosek, że wzbudzenie tych obiektów, czyli wprowadzenie do nich ruchu następuje „ab alio” pozostaje słuszny.”

J. Janik

O ZMARŁYCH

Georges Gurvitch

G. Gurvitch urodził się w 1894 r. w Rosji. Zmarł we Francji 12 grudnia 1965 r. Studia rozpoczął w Rostowie. Jako młody naukowiec wykładał w różnych uniwersytetach rosyjskich. Po roku 1928 przybył do Paryża, gdzie objął wykłady z zakresu niemieckiej filozofii współczesnej. Szczególnie jednak zwłaszcza w latach późniejszych interesował się zagadnieniami z dziedziny socjologii. Praca pt. „L'idée du droit social” stała się podstawą do objęcia wykładów również na uniwersytecie w Strasburgu. Z tego okresu pozostawił szereg publikacji między innymi o Durkheimie, oraz o Levy-Bruhl autorze słynnej pracy pt. „Philosophie d'Auguste Comte”, „La morale et la science des moeurs”. W 1939 r. G. Gurvitch zostaje powołany do służby wojskowej. Odwołany z niej w 1940 r. udaje się do Stanów Zjednoczonych, gdzie najpierw obejmuje wykłady w jednej ze szkół francuskich w Nowym Jorku, a następnie na uniwersytecie Harvard. Do Francji wraca w 1948 r. i obejmuje funkcję profesora Sorbony.

G. Gurvitch charakteryzuje się nie tylko pracą naukow-dydaktyczną, lecz także organizacyjną. Talent organizacyjny wyrażał się najczęściej w organizowaniu zjazdów i kongresów socjologicznych, zakładaniu stowarzyszeń socjologicznych, urządzaniu laboratoriów itp. Jak dalece był znawcą swej dziedziny, świadczyć może zaproszenie go do Związku Radzieckiego celem opracowania podstaw socjologicznych wielkiej rewolucji październikowej. Z prac naukowych opublikowanych na szczególną uwagę zasługują następujące: „Philosophie pluraliste du droit”, „La sociologie au XX siecle”, „La vocation actuelle de la sociologie”, „Déterminismes sociaux et liberté humaine”, „Traité de sociologie” „Dialectique et sociologie”.

André Louis Leroy

André Louis Leroy urodził się w Raincy w 1892 roku, w miejscowości oddalonej 37 km od Pontoise. Zmarł w dniu 7 maja 1967 roku. Należy on